

21.10.2021

Valiokuntakanslian sihteeri
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto kuuleminen
Aika: perjantai 22.10.2021 klo 8.30

Asia: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Suomen turvetuottajat ry:n lausunto

Turpeen energiakäyttö on laskenut merkittävästi viimeisten vuosien aikana ja uusimpien tilastojen mukaan energiakäyttö on laskenut yli viidenneksellä vuoteen 2020 mennessä. Merkittävin syy tähän laskuun on päästöoikeuden hinnan nopea nousu. Vuoden 2020 syyskuusta ja lattiahintapäätöksestä päästöoikeuden hinta on melkein kaksikertaistunut tähän päivään mennessä. Tämä äkillinen toimintaympäristön poliittinen muutos on aiheuttanut turveyrittäjien liiketoimintaan romahduksen, joka heijastuu koko turvetoimialaan ja sen elinkelpoisuuteen. Viimeisen kolmen vuoden aikana toimiala on pienentynyt kuudesosaan. Nämä muutokset vaikuttavat koko turvetoimialaan ja sen tulevaisuuteen. Lisäksi toimialalla tapahtuneet äkilliset muutokset tulevat heijastumaan vielä enenevissä määrin puumarkkinoihin, kun metsäteollisuuden raaka-aineesta kilpailevat myös voimalaitokset. Kasvu- ja kuiviketurpeen tuotantoedellytykset myös heikkenevät, jolloin vaikutukset on havaittavissa muun muassa kotimaisten kasvualustojen saatavuuden, metsätaimien kasvatuksen ja eläinten kuivikkeiden saannin haasteina.

Turpeen energiakäyttö on erittäin nopealla vauhdilla vähentynyt, kun suuret käyttäjät, kaupunkien energiayhtiöt ovat irtisanoneet toimitussopimuksia ja ilmoittaneet siirtyvänsä käyttämään muita energialähteitä. Turvetoimialan etujärjestöt ovat arvioineet jo alku vuonna 2021, että turpeen energiakäyttö puolittuu jo paljon ennen 2025. Toisin kuin hallitusohjelmassa oli asetettu turpeen energiakäytön puolittumisen tavoite vuoteen 2030 mennessä. Alalla toimiville yrittäjille vahinko on ehtinyt tapahtua ja yrittäjiä on ajautunut jo konkurssiin.

Kesän 2021 aikana turpeen tuotanto määrät ovat olleet todella pienet. Turpeen huoltovarmuusmerkitys on näin ollen hyvin alhainen, koska varastot tulevat vuonna 2022 olemaan hyvin pienet tai loppuneet.

Työllisyys ja yrittäjyys

Turvetuotannon työllisyysvaikutukset ovat moninaiset. Taloustutkimuksen selvityksen mukaan vuonna 2020 turvetuotanto työllisti suoraan 1700 ja välillisesti 3500 työntekijää. Toimialan yritysten lasketut menetykset ovat noin 800 miljoonaa euroa. Energiaturpeen merkittävä väheneminen ja mahdollinen loppuminen tulee viemään suurimman osan näistä työpaikoista.

”Turvetyöryhmän esitysten mukaisesti ehdotetaan 10 milj. euron lisäystä kansallisesti rahoitettaviin toimenpiteisiin. Määrärahalla tuetaan turvealan sopeutumista nopeaan rakennemuutokseen ja oikeudenmukaista siirtymää.”

Suomen turvetuottajat kannattavat tätä lisäystä, mutta toteamme että kokonaismenetyksiin nähden tämä lisäys on pieni. Lisäksi merkittävintä alan toimijoiden kannalta on, että miten konkreettisesti nämä sopeutumista ja oikeudenmukaista siirtymää tukevat toimet turpeesta luopuville yrittäjille kohdentuvat. Tällaisten toimien tulee olla suoraan turvetuotantoa pääsääntöisenä tai merkittävän elinkeinona harjoittavien toimijoiden tukemista.

Valtionavustus turvetuotantokoneiden romutukseen

Tuotantokoneiden romutuksen valtionavustuksen kriteerit ovat vielä epäselvät.

”Momentin määrärahaa käytettäisiin avustuksiin, jotka kohdennettaisiin turvetuotantoon valmistettujen koneiden ja laitteiden romuttamiseen tai siirtämiseen toiseen käyttötarkoitukseen. Avustusjärjestelmän piiriin eivät kuuluisi muut, moneen käyttötarkoitukseen soveltuvat koneet ja laitteet. Tavoitteena on, että mahdollisimman suurelle osuudelle käytöstä poistettavasta kalustosta löytyisi uusi käyttötarkoitus”

Moneen käyttötarkoitukseen soveltuvat koneet, on käsiteellisesti haasteellinen ja jättää paljon tulkinnanvaraisuutta. Tämä tulee monien yrittäjien kohdalla olemaan haasteellinen. Lisäksi korvauksen yläraja 200 000 € kutakin yrittäjää kohden on verrattain pieni, kun otetaan huomioon kuinka paljon turvetuotanto edellyttää erilaisia erikoistuneita koneita. Useat yrittäjät ovat taloudellisesti äärimmäisen haastavassa tilanteessa. Tarkennettujen kriteerien ja konkreettisten tukien viipyminen asettavat yrittäjät kohtuuttomaan tilanteeseen.

Lisätietoja puheenjohtaja Hanna Haavikko, 044 5206288, hanna.haavikko@gmail.com